Barn och unga påverkar sina vardagsmiljöer

Slutrapport – Lärprojektet Platskompassen för barn och unga

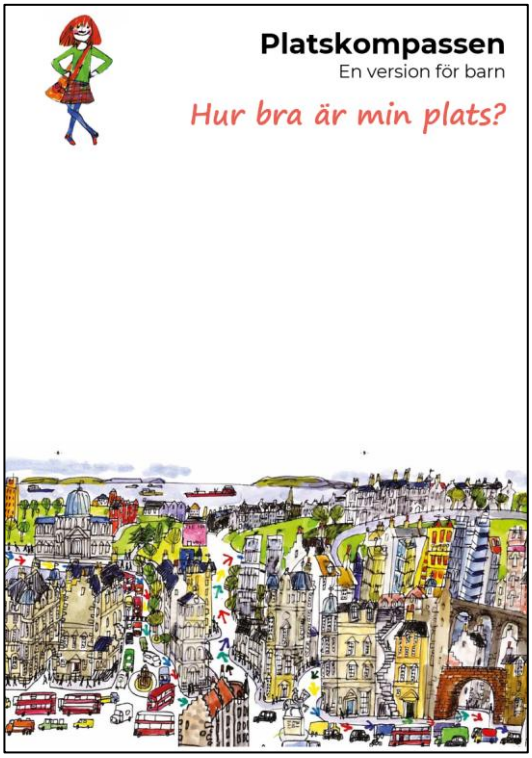
Under 2026 genomförde Healthy Cities Sverige lärprojektet Platskompassen för barn och unga i samarbete med Folkhälsomyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Denna rapport sammanfattar projektets genomförande, de viktigaste erfarenheterna och lärdomarna samt deltagarnas dialogträffar med Platskompassen för barn och unga.

Rapporten är författad av Jonas Frykman, Healthy Cities Sverige, projektledare för lärprojektet.

Lärprojektet ”Platskompassen för barn och unga”

Platskompassen – dialogverktyg om platsen

I lärprojektet användes Platskompassen (Place Standard Tool) - ett verktyg för att strukturera dialog med invånare om en plats eller ett område. Verktyget belyser både fysiska och sociala aspekter och hur de samspelar för att skapa en helhetsbild av platsens styrkor och utmaningar.

Platskompassen finns i olika versioner och utvecklades av Public Health Scotland i samverkan med forskning och expertis inom samhällsplanering och folkhälsa. WHO:s europeiska Healthy Cities nätverk har därefter spridit verktyget internationellt. Healthy Cities Sverige har introducerat Platskompassen i Sverige och tillsammans med Folkhälsomyndigheten översatt och anpassat verktyget till svensk kontext.

Verktyget finns översatt till svenska i tre versioner: standard, ungdom och barn. Standardversionen vänder sig till alla invånare och har använts brett i Sverige, Norden och internationellt. Barnversionen (för barn mellan 5-12 år) och ungdomsversionen (för ungdomar 13-18 år) har däremot endast testats i begränsad omfattning.

Syfte och målgrupp

Barns och ungas delaktighet och hälsa är en prioriterad fråga. Eftersom Platskompassen för barn och unga endast har testats i begränsad omfattning fanns ett gemensamt behov hos Healthy Cities Sverige, Folkhälsomyndigheten och SKR av att utforska och testa verktyget i ett strukturerat lärprojekt

Syftet med lärprojekt har varit att ge:

- ökad kunskap om hur sociala perspektiv kan integreras i planering och utformning av våra samhällen och städer – med barn och unga i centrum.
- möjlighet att utbyta erfarenheter med kollegor i andra kommuner och regioner och skapa nätverk som stärker arbetet.
- testa Platskompassen – ett dialogverktyg som ger barn och unga en röst i planeringen av deras vardagsmiljöer.

Målgruppen för lärprojektet: chefer, strateger och beslutsfattare inom social hållbarhet som arbetar med folkhälsa, jämlikhet, demokratiutveckling eller barnets rättigheter samt planeringarkitekter och andra representanter från fysisk planering.

Lärprojektet som metod

Utgångspunkten för lärprojektet har varit att skapa miljöer där deltagarna lär av varandra för att bidra till stärkt kapacitet med att integrera barn och unga i planering och utformning på hemmaplan. Lärprojektet utgick därför från Reglabs modell[1], som betonar att olika aspekter av lärande behöver ingå i design och genomförande:

- Kunskap och forskning: utgå från forskning och expertkunskap.
- Erfarenhet, dialog och reflektion: skapa dialoger mellan deltagare som stärker den gemensamma kapaciteten.
- Lärande exempel: lyfta erfarenheter från kommuner och regioner som tidigare använt Platskompassen.
- Hemuppgift: arbeta med frågeställningar kopplade till deltagarnas egna dialogträffar.

Bild: 15 kommuner och regioner deltog i lärprojektet. På bilden några av deltagarna ifrån workshop 2 (Foto: Healthy Cities Sverige)

[1] Reglab är en arena för lärande inom regional utveckling som ägs av regionerna, Tillväxtverket och Vinnova och som var aktivt 2010–2026.

Deltagande kommuner och regioner

15 kommuner och regioner deltog i projektet.[2] Från varje kommun och region deltog två personer i samtliga delar av lärprojektet:

- En person med ansvar för social hållbarhet, barnets rättigheter, folkhälsa eller motsvarande.
- En person med ansvar för fysisk planering och utformning

Deltagandet skulle vara förankrat på ledningsnivå, och det fanns en tydlig förväntan att ansvarig chef skulle medverka vid de digitala träffarna.

Deltagarna skulle även inför projektets start ha med sig konkreta idéer om hur Platskompassen kan användas i planering och utformning samt ha en beredskap att testa verktyget på hemmaplan.

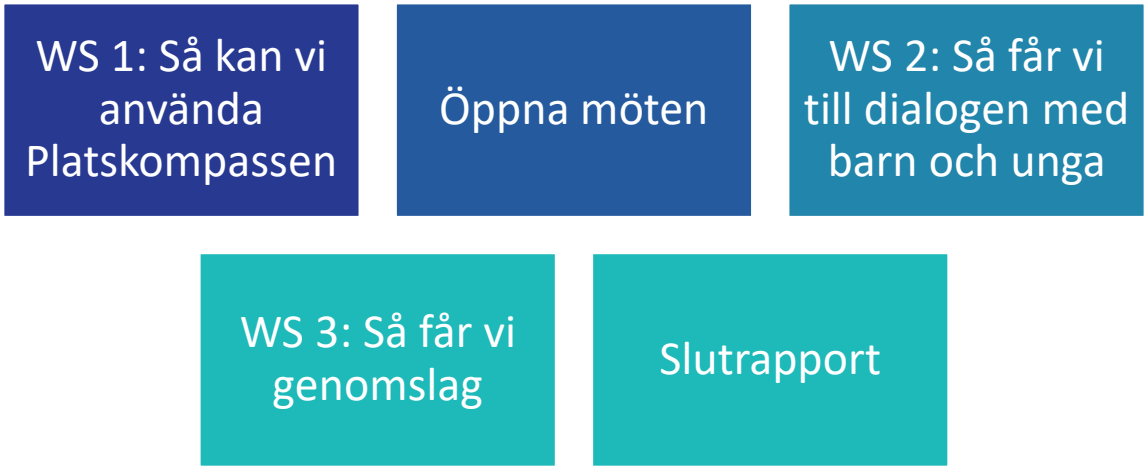

Aktiviteter

Lärprojektet genomfördes under 2026 och bestod av tre workshoppar, öppna möten och en slutrapport

[2]Arvika kommun, Heby kommun, Järfälla kommun, Karlskoga kommun, Karlshamns kommun, Katrineholms kommun, Krokoms kommun, Mora kommun, Mullsjö kommun, Region Gotland, Region Kronoberg, Region Värmland, Säters kommun, Trollhättans stad och Trelleborgs kommun

Inför varje workshop fick deltagarna hemuppgifter i form av frågor kopplade till de egna dialogträffarna. Dessa låg till grund för diskussioner och reflektioner under workshopparna.

Workshop 1 (19 maj) – ”Så kan vi använda Platskompassen”

Digital träff

Den första workshopen innehöll följande presentationer:

- Miljöns betydelse för hälsan, Emma Franzén, landskapsarkitekt och utredare, Folkhälsomyndigheten
- Barnets rättigheter till en god livsmiljö, Marie Lundin Karphammar, barnrättsjurist, Barnombudsmannen
- An Introduction to the Place Standard (Engelska), Emma Dixon, Organisational Lead – Place, Public Health Scotland
- Platskompassen för barn och unga, Johanna Linnarsson, nationell koordinator, Healthy Cities Sverige
- Erfarenheter av Platskompassen i översiktsplanering, Eira Andersson, strateg social hållbarhet, Luleå kommun

Workshopen innehöll ett fördjupat kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan deltagarna, med fokus på att stödja varandra inför de kommande dialogträffarna med Platskompassen för barn och unga.

Öppna möten

Den 12 juni, 25 juni och 13 augusti genomfördes öppna möten med projektledningen utan förutbestämd dagordning. Syftet var att ge deltagarna möjlighet att träffas, utbyta erfarenheter och stödja varandra i arbetet med att förbereda och genomföra dialogträffarna på hemmaplan.

Workshop 2 (8 september) – ”Så får vi till dialogen med barn och unga”

Fysisk träff på SKR

Den andra workshopen innehöll följande presentationer:

- Erfarenheter från arbetet med Platskompassen, Åsa Ranung, Region Värmland, samt Sofia Hjort och Shams Faraj, Trollhättans stad
- Att skapa mening tillsammans – lärdomar från medskapande med barn och unga, Frederik Aagaard Hagemann, Roskilde School of Governance

Deltagarna genomförde två fördjupande kunskaps- och erfarenhetsutbyten med fokus på erfarenheter av att använda Platskompassen samt framgångsfaktorer för att involvera barn och unga i samhällsplaneringen.

Workshop 3 (13 oktober) – ”Så får vi genomslag”

Digital träff

Den tredje workshopen innehöll följande presentationer:

- Place Standard Tool in Ireland – Experiences and lessons learnt (Engelska), Dave Mitchell, Assistant National Coordinator, Healthy Ireland
- Barns och ungas perspektiv i samhällsplaneringen – hur får vi genomslag? Helena Bjarnegård, ordförande i Rådet för levande städer och förvaltningschef, stadsbyggnadsförvaltningen Varbergs kommun
- Platskompassen – erfarenheter från Skövde kommun, Bodil Lorentzon, planarkitekt, Skövde kommun

Deltagarna genomförde två fördjupande kunskaps- och erfarenhetsutbyten med fokus på att identifiera viktiga medskick inför framtida användning av Platskompassen samt vilka aktörer och förutsättningar som behöver vara på plats för att dialoger med barn och unga ska få ökat genomslag i den egna kommunen eller regionen.

Erfarenheter och insikter från deltagarna

Platskompassen – utmaningar och möjligheter

Under lärprojektet reflekterade deltagarna över sina erfarenheter av dialogträffarna och arbetet med Platskompassen. Samtalen visade att verktyget rymmer både tydliga utmaningar och betydande möjligheter.

Utmaningar

Flera deltagare lyfte **metodrelaterade utmaningar**. Rubrikerna i verktyget upplevdes ibland som otydligt kopplade till frågorna, vilket gjorde strukturen mindre intuitiv. Barns och ungdomarnas begränsade tålamod och behov av tydlighet ställde krav på ett snabbare och mer koncentrerat upplägg.

Det fanns också ett behov av att hitta en balans mellan att följa manualen och att **anpassa verktyget till målgruppen.** Många upplevde att antalet frågor och områden var för stort och behövde justeras i förväg. Medelvärden och siffror gav begränsat värde då det var i skillnaderna och i samtalen som de mest meningsfulla insikterna uppstod.

Genomförandet i sig innebar också utmaningar. Dialoger med barn och unga **kräver tid,** både för förberedelser och genomförande. **Barn är ofta ovana vid att påverka** och behöver därför mer introduktion och trygghet än vuxna. Det var också svårt att både **leda dialogen och anteckna samtidigt**. Trygghet var en central faktor, och flera grupper betonade vikten av att ha **trygga vuxna närvarande**, såsom fritidsledare eller pedagoger.

Kontextuella faktorer spelade också roll. **Tidpunkt och plats** behövde väljas med omsorg. Dialogen skulle inte kännas som en lektion, men inte heller förläggas för sent på dagen. Platsen där dialogen genomfördes fick inte begränsa barnens uttrycksförmåga.

Intern samordning och förankring var en återkommande utmaning, liksom behovet av politisk förankring och budget för att resultaten skulle kunna omsättas i faktiska förändringar.

Möjligheter

Trots utmaningarna såg deltagarna stora möjligheter i arbetet med Platskompassen. Barn och unga visade stolthet över att få vara med och påverka, och deras fantasi och analysförmåga bidrog med perspektiv som vuxna ofta saknar.

Verktyget kopplades också till skolans demokratiuppdrag och stärkte arbetet med inflytande och delaktighet. Flera deltagare såg också möjligheter att integrera Platskompassen i undervisningen och använda den som ett konkret verktyg i klassrummet. Verktyget gav dessutom legitimitet i dialoger med politiken genom att synliggöra ett konkret barn- och ungdomsperspektiv.

På organisationsnivå stärkte Platskompassen intern samverkan och samlade kompetens från olika delar av kommunen och regionen. Verktyget kunde användas brett mellan förvaltningar som folkhälsa, hållbarhet, barnets rättigheter, utemiljöer, trafik och beredskap. Det gav underlag för riktlinjer och planer, exempelvis för utformning av skolors utemiljöer, aktivitetsparker och trafikstrategier.

I platsutvecklingsarbetet skapade Platskompassen underlag som visade att olika grupper av barn och unga kunde ge helt olika bilder av samma plats, vilket breddade förståelsen av barnets perspektiv". Verktyget kunde användas i flera faser, kartläggning, vision och uppföljning, och har möjlighet att belysa platsen ur olika målgruppers perspektiv.

Dialog med barn och unga – framgångsfaktorer

Under lärprojektet lyfte deltagarna ett antal framgångsfaktorer som är viktiga att beakta vid dialoger med barn och unga.

- Skapa en trygg plats för samtalet. Närvarande vuxna som barnen känner förtroende för är avgörande. Det kan till exempel vara fritidsledare, pedagoger eller trygghetsvärdar.
- Tydliggör syftet med dialogen. Barn och unga behöver förstå varför samtalet genomförs och hur deras synpunkter kan påverka planeringen. Lova inte något som inte går att genomföra.
- Använd en gemensam mall för anteckningar. Dela gärna upp workshopen i kortare delar för att behålla energi och koncentration.
- Anpassa metoden efter ålder. Bild, text, film, spel eller symboler kan göra dialogen mer tillgänglig. För yngre barn bör processen vara så enkel som möjligt. Kartor och fotografier av platser underlättar samtalet.
- Var nyfiken och öppen. Ge barnen utrymme att resonera kring sin närmiljö. Ställ följdfrågor för att fördjupa förståelsen. Undvik att tolka barnens svar för snabbt, eftersom deras perspektiv ofta skiljer sig från vuxnas. Uppmuntra olika åsikter och följ samtalet dit barnen tar det.
- Förbered praktiskt och innehållsligt. Förbered material och plats i förväg. Berätta i förväg för barn och unga vad som ska hända. Besök platsen som ska diskuteras innan dialogen.
- Planera för pauser. Fika eller enklare mat, till exempel pizza, bidrar till en positiv upplevelse. Samtalen under pauserna kan vara lika värdefulla som de strukturerade momenten.
- Återkoppla till barn och unga. Anpassa alltid återkopplingen till målgruppen. Den kan ges i flera format, till exempel bild, film och text. Ungdomar kan med fördel sprida materialet i kanaler som kommunen annars har svårt att nå, som TikTok och Snapchat. För yngre barn sker återkoppling med fördel via vårdnadshavare.
- Omsätt om möjligt förslag från dialogen i den fysiska miljön. Snabba och synliga förändringar stärker engagemanget hos barn och unga.

Så får vi genomslag – Medskick till det fortsatta arbetet

Under lärprojektet identifierade deltagarna ett antal faktorer som är avgörande för att dialoger med barn och unga ska få genomslag i kommuners och regioners ordinarie planeringsprocesser.

Genomslaget skapas inte enbart i själva dialogen, utan i hur organisationen förbereder sig, tar emot resultaten och omsätter dem i handling.

Planera processen i god tid. Ge dialogarbetet tillräckligt med tid och resurser. Involvera skolledning, pedagoger och andra berörda aktörer tidigt. Hela kedjan behöver vara genomtänkt, från förberedelser till genomförande och efterarbete. Det gäller även praktiska moment som logistik, platsbesök och anpassning av material.

Involvera rätt aktörer från början. Gör en intressentanalys tidigt för att säkerställa att rätt aktörer deltar och att ansvarsfördelningen blir tydlig. Relevanta aktörer kan till exempel arbeta inom skola och förskola, teknisk förvaltning, samhällsplanering, kultur, folkhälsa, regional utveckling, bostadsbolag och hälso- och sjukvård. Platskompassen kan bryta stuprör, främja samverkan och skapa nya kanaler mellan förvaltningar.

Se till att resultaten tas vidare. Resultaten tappar kraft om resurser och kapacitet saknas. Budget och öronmärkta medel behövs. Utse en tydlig mottagare som ansvarar för resultaten och för dem vidare i ordinarie processer. Planera redan från start hur resultaten ska användas och hur återkoppling ska ske.

Förankra politiskt och kommunicera. Politisk förankring och övergripande mål ger långsiktighet och riktning. Håll arbetet levande genom att integrera det i kvalitetsarbete,

uppföljning och kommunikation. Kommunikation av resultaten kan vara ett underlag för att involvera civilsamhället och föreningar i den fortsatta utvecklingen.

Koppla till verkliga processer. Verktyget fungerar bäst kopplat till verkliga processer, till exempel ortsanalyser, lokalförsörjning, planprogram eller kultur- och konstprojekt. När resultaten omsätts i faktiska beslut ökar både relevansen och engagemanget hos barn och unga.

Sammanställning av dialogträffar

Dialoger som leder till olika resultat

De flesta av de kommuner och regioner som deltog i lärprojektet genomförde sina dialogträffar under projekttiden.[3] Fem av deltagarna använde ungdomsversionen av Platskompassen och fem använde barnversionen. En av deltagarna använde både barn och ungdomsversionerna.

Dialogträffarna användes i flera olika sammanhang: som en del av arbetet med planprogram, fritidsområden, parker, torg, förskolors och skolors utemiljöer och resvägar. Den regionala rollen i arbetet lyftes också, bland annat genom samarbetet mellan Arvika kommun och Region Värmland och pågående processer i Region Gotland och Region Kronoberg.

Enligt deltagarna kan resultaten från dialogträffarna användas i många olika sammanhang.

Återkoppling till barn och unga

Återkoppling kan ske i flera format (bild, film och text) och bör alltid anpassas till målgruppen. Det är värdefullt att återvända till platsen och presentera resultaten där. Ungdomar kan med fördel involveras i att sprida materialet i kanaler som kommunen annars har svårt att nå, såsom TikTok och Snapchat. För yngre barn sker återkoppling med fördel via vårdnadshavare.

Intern och extern användning

Resultaten kan spridas i organisationen, exempelvis genom ”Lunch and learn”-format, och användas för kriterier för skolans och förskolans utemiljöer, barnkonsekvensanalyser, folkhälsoarbete, trafikstrategier, och översiktsplanering. De kan också bidra till att stärka interna relationer och samverkan, samt kopplas till läroplaner och skolans mål.

[3] Mora kommun har skjutit planerna på framtiden och dialogerna i Region Gotland och Region Kronoberg hann inte genomföras under projekttiden. Arvika kommun och Region Värmland samarbetade kring sin dialog. Arbetet i Mora kommun och Region Gotland beskrivs inte i denna sammanställning.

Resultaten kan även publiceras på kommunens webbplats, användas i platsvarumärket och spridas till andra kommuner via nätverk. De kan även utgöra ett underlag för att involvera civilsamhället och föreningar i fortsatt utveckling.

Konkreta fysiska resultat

Dialogerna kan leda till konkreta förändringar i den fysiska miljön, exempelvis som underlag för skisser och utformning av platser. Snabba och synliga förändringar kan stärka engagemanget hos barn och unga. Resultaten kan även användas för namnförslag till aktivitetsparker och som grund för trygghetsvandringar som fördjupar förståelsen av platsens behov och möjligheter.

Arvika kommun och Region Värmland

Bild: Dialogträff på centrala torget i Arvika (Foto: Region Värmland)

Dialog om centrala torget i Arvika

Arvika kommun och Region Värmland samarbetade i ett pilotarbete med Platskompassen med fokus på torget i centrala Arvika. Arvika kommun och Region Värmland ansvarade gemensamt för genomförandet av dialogerna.

Torget står inför en möjlig framtida förnyelse, och syftet med dialogerna utifrån kommunens perspektiv var att samla in erfarenheter, perspektiv och idéer kring hur

platsen används och upplevs idag. Särskilt fokus lades på att fånga ungdomars syn på torgets kvaliteter, brister och utvecklingsmöjligheter. Målet var att skapa ett underlag för framtida platsutveckling och samtidigt få kunskap om hur Platskompassen kan bidra till ökad delaktighet bland barn och unga. Region Värmland deltog som stödjande och lärande part med fokus på hur verktyget kan användas i ett regionalt sammanhang.

Som en del av arbetet genomfördes även en pilotdialog med kommunala tjänstepersoner samt en kortare dialog med Funktionsrättsrådet med fokus på tillgänglighetsfrågor.

Målgrupp

Målgruppen var elever i årskurs 2 på samhällsvetenskapsprogrammet vid Solbergagymnasiet. Totalt deltog 28 ungdomar. En förkortad och förenklad version av Platskompassens ungdomsvariant användes. Utöver ungdomsdialogen deltog tjänstepersoner från olika verksamheter i en testdialog och Funktionsrättsrådet involverades för att belysa tillgänglighetsperspektivet.

Genomförandet

Planeringen genomfördes gemensamt av Arvika kommun och Region Värmland. Erfarenheter från ett tidigare genomförande i Torsby användes som stöd, där en viktig lärdom var att dialogen fungerar bäst i analog form och att både deltagare och dialogledare behöver vara väl förberedda.

En vecka före dialogen besökte representanter från kommunen gymnasieklassen för att presentera syftet med arbetet, torgprojektet och de frågor som skulle diskuteras. Detta gav eleverna möjlighet att sätta sig in i sammanhanget på förhand.

Dialogen inleddes med information i klassrummet och fortsatte sedan på torget där eleverna observerade platsen och reflekterade kring dess funktioner och kvaliteter. Därefter fortsatte arbetet i klassrummet. Ungdomarna delades in i fem grupper och arbetade med det anpassade dialoghäftet. Diskussionerna omfattade flera teman, poängsättningar och kartövningar där deltagarna markerade platsspecifika synpunkter. Arbetet avslutades med att grupperna presenterade sina viktigaste slutsatser för varandra.

Totalt medverkade tio vuxna som stöd i processen, bestående av tjänstepersoner från kommunen och regionen, praktikanter samt lärare.

Resultatet

Resultatet kommer att användas som underlag i den fortsatta utvecklingen av torget och i dialog med berörda aktörer inom kommunen. Vissa frågor kommer att behöva hanteras av andra förvaltningar beroende på innehåll och ansvarsområde.

Kommunen planerar att återkoppla resultaten till ungdomarna genom ett särskilt möte där sammanställningen presenteras och deltagarna får möjlighet att kommentera slutsatserna. Ambitionen är att även redovisa hur resultaten kan omsättas i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Arvika kommun ser också möjligheter att använda Platskompassen i framtida dialoger, bland annat inom kommande ortsanalyser. Kommunen har sedan tidigare ett uttalat mål att genomföra flera medborgardialoger varje år. För Region Värmland har projektet gett värdefulla erfarenheter av hur regionen kan stödja kommuner i dialogbaserad platsutveckling och bidra med metodstöd i framtida processer.

Tre medskick inför nästa gång

Arvika kommun

- Skapa tydligare koppling mellan deltagarnas insatser och konkreta resultat så att ungdomarna ser att deras engagemang kan leda till förändring.
- Säkerställ tidig förankring hos chefer och politiker samt avsätt resurser för att kunna omsätta resultaten i praktiken.
- Involvera fler verksamheter och kompetenser i dialogarbetet för att bredda perspektiven och stärka det fortsatta arbetet.

Region Värmland

- Förenkla och anpassa materialet ytterligare till målgruppen genom tydligare språk utan att verktygets komplexitet går förlorad, samt att se över användandet av emojis eftersom de kan upplevas barnsliga i en ungdomsversion.
- Skapa mer tid för fördjupade samtal och en tydligare struktur för hur grupperna arbetar med frågorna.
- Använd platsen och visuellt material mer aktivt, exempelvis genom bilder från olika årstider och tider på dygnet, för att ge ett bredare underlag för dialogen.

Heby kommun

Dialog om planprogram

Syftet med dialogen var att fånga ungas tankar och idéer om vad som är viktigt i ett samhälle ur ett ungdomsperspektiv. Dialogen genomfördes som en del av Heby kommuns arbete med att ta fram ett nytt planprogram för tätorten Morgongåva. Fokus låg därför inte på en avgränsad plats, såsom en park eller skolgård, utan på ortens utveckling i ett bredare perspektiv.

Målet var att få kunskap om vilka kvaliteter ungdomarna uppskattar i sina nuvarande bostadsorter och som kan tas tillvara i den framtida planeringen. Kommunen ville också fånga upp sådant som ungdomarna upplever som mindre bra för att kunna beakta dessa frågor i den fortsatta utvecklingen av Morgongåva.

Målgrupp

Dialogen genomfördes med 14 ungdomar från fyra av kommunens tätorter. Samtliga deltagare var medlemmar i Heby kommuns ungdomsråd. Ungdomarna delades in i tre grupper utifrån vilken ort de hade starkast koppling till, för att samtalen skulle kunna utgå från deras egna erfarenheter och lokalkännedom. Ungdomsversionen av Platskompassen användes för dialogen.

Genomförandet

Inför dialogen gick arbetsgruppen gemensamt igenom Platskompassen för att sätta sig in i metod och upplägg. Under förberedelserna identifierades vissa delar av verktyget som bedömdes vara mindre relevanta i en landsbygdskommun och dessa anpassades därför inför genomförandet. Anpassningen bidrog också till att dialogen kunde genomföras inom den tid som fanns tillgänglig.

Dialogen genomfördes i samband med ett ordinarie möte med ungdomsrådet. Tre tjänstepersoner deltog som samtalsledare, en i varje grupp, och ansvarade för att stödja diskussionerna och dokumentera deltagarnas synpunkter.

Resultatet

Eftersom planprogrammets genomförande ligger flera år fram i tiden är det svårt att återkoppla konkreta åtgärder till ungdomarna redan nu. Deltagarna har dock informerats om hur deras synpunkter kommer att användas i den fortsatta planeringen. Kommunen ser också att delar av resultatet kan användas för förbättringar och utvecklingsinsatser på andra platser i kommunen redan på kortare sikt.

Tre medskick inför nästa gång

- Planera in kortare pauser under dialogen för att underlätta deltagarnas koncentration och engagemang.
- Avsätt mer tid för en gemensam avslutning där gruppernas resultat kan delas och diskuteras i storgrupp.
- Kombinera dialogen med ett platsbesök för att ge deltagarna bättre möjligheter att koppla sina resonemang till den fysiska miljön.

Järfälla kommun

Dialog om utemiljön

I samband med att Järfällahus genomför en omfattande renovering av fastigheterna på Sångvägen planeras även utveckling och upprustning av den omgivande utemiljön. Dialogen fokuserade på de mellanrum, stråk och platser mellan husen som binder samman området och utgör en viktig del av barnens vardagsmiljö.

Syftet var att få en fördjupad förståelse för hur barn upplever och använder sin närmiljö, vilka platser de gärna vistas på och vilka miljöer som skapar trygghet, lekfullhet och gemenskap. Dialogen syftade även till att identifiera outnyttjad potential i området och undersöka hur mindre förändringar kan bidra till att skapa mer attraktiva mötesplatser för barn. På längre sikt är ambitionen att stärka det sociala hållbarhetsperspektivet och ge barns erfarenheter och behov en tydligare roll i Järfällahus utvecklingsarbete.

Målgrupp

Målgruppen var barn som bor i området kring Sångvägen. Dialogen genomfördes med stöd av Platskompassens barnversion och totalt deltog nio barn.

Genomförandet

Inför dialogen gick arbetsgruppen noggrant igenom Platskompassens barnversion och valde ut de frågor som bedömdes vara mest relevanta för det aktuella projektet. Barn och vårdnadshavare kontaktades i förväg och bjöds in att delta i dialogworkshopen. Som tack för deltagandet erbjöds barnen biobiljetter.

Dialogen genomfördes som en fysisk workshop på Järfällahus Mötesplats på Sångvägen, en lokal där barnen redan vistas efter skoltid och känner sig trygga. Fyra resurspersoner från kommunen och bostadsbolaget deltog som stöd under workshopen. Barnen delades in i två grupper, där varje grupp hade två resurspersoner som ledde samtalen och dokumenterade synpunkterna.

Resultatet

Flera av barnens önskemål har redan kunnat genomföras, medan de mer långsiktiga förslagen tas vidare som underlag i den fortsatta planeringen av utemiljön. Återkoppling har skett via sms, där barnen tackats för sitt deltagande och samtidigt erbjudits möjlighet att lämna ytterligare synpunkter. I återkopplingen har det betonats att deras idéer är viktiga och kommer att tas med i det fortsatta arbetet.

Eftersom Järfällahus har en daglig närvaro i området finns goda möjligheter att även framöver fånga upp barns tankar och önskemål. För närvarande finns inga ytterligare strukturerade dialoger planerade, men ambitionen är att fortsätta involvera barn och unga när möjligheter uppstår och när dialogen kan bidra till områdets utveckling.

Tre medskick inför nästa gång

- Planera återkopplingen redan från start så att barnen får tydlig information om hur deras synpunkter tas vidare och vilka resultat som dialogen leder till.
- Avsätt mer tid för fördjupande samtal, följdfrågor och pauser för att skapa ett lugnare tempo under dialogen.
- Kombinera dialogen med exempelvis en promenad i området för att tydliggöra vilka platser barnen beskriver och underlätta prioriteringen av utvecklingsförslag.

Karlskoga kommun

Bild: Dialog om fritidsområden i Karlskoga kommun (Foto: Karlskoga kommun)

Dialoger om fritidsområden

Karlskoga kommun genomförde två dialoger med barn inom ramen för Platskompassen. Dialogerna genomfördes i samverkan mellan kommunledningskontoret, genom enheterna samhällsledning och social hållbarhet, samt samhällsbyggnads- och serviceförvaltningen. Fokus låg på utvecklingen av två fritidsområden: Nobelbacken, där en ny skid- och pulkabacke planeras, samt Sandviken, där en ny aktivitetspark ska anläggas.

Syftet var att fånga barns perspektiv, behov och idéer inför den fortsatta projekteringen och utformningen av platserna. Kommunen ville ge barnen ett reellt inflytande över innehåll, funktioner och utformning för att skapa attraktiva rekreationsmiljöer som bättre motsvarar barns önskemål och behov.

Målgrupp

Målgruppen var elever i årskurs 3 från Bråtenskolan. Totalt deltog 36 elever i dialogerna. Arbetet inspirerades av Platskompassen, men frågorna anpassades till de aktuella platsernas förutsättningar och planerade funktioner. Barnversionen av platskompassen var utgångspunkt.

Genomförandet

Dialogerna genomfördes utomhus på de aktuella platserna, vilket gav barnen möjlighet att uppleva miljöerna samtidigt som de diskuterade framtida utvecklingsmöjligheter

utifrån sina egna erfarenheter. För att skapa varierade sätt att uttrycka sig fick barnen delta i samtal, besvara skriftliga frågor och illustrera sina idéer genom teckningar.

Vid Nobelbacken fick barnen prova en mindre skid- och pulkabacke för att lättare kunna resonera kring platsens framtida utformning. I Sandviken genomfördes dialogen i samverkan med RF-SISU, som bidrog med en hinderbana med fokus på rörelseförståelse. Deltagarna delades in i mindre grupper för att ge alla möjlighet att komma till tals. Som stöd hade kommunen även förberett värderingsövningar baserade på frågor från Platskompassen, men dessa behövde inte användas under dialogerna.

Åtta kommunanställda deltog som stöd under genomförandet, tillsammans med fyra förtroendevalda politiker och skolpersonal. Skolan och vårdnadshavarna informerades i förväg om aktiviteterna.

Resultatet

Barnens synpunkter kommer att användas som underlag i det fortsatta arbetet med projekteringen av Nobelbacken och aktivitetsparken i Sandviken. Ambitionen är att resultaten ska bidra till konkreta beslut om platsernas innehåll, funktioner och utformning.

Återkoppling har skett via barnens lärare, som fungerat som kontaktperson mellan kommunen och skolan. När projekten är färdigställda hoppas kommunen kunna bjuda in barnen till invigningsaktiviteter för att visa hur deras idéer och synpunkter har tagits tillvara. Karlskoga kommun ser även möjligheter att använda AI och VR som komplement i framtida dialogprocesser för att visualisera olika lösningar och ytterligare stärka barns delaktighet.

Tre medskick inför nästa gång

- Involvera målgruppen redan innan förslag till förändringar eller utveckling tas fram, så att delaktigheten blir en naturlig del av processen från början.
- Avsätt mer tid för förberedelser, reflektion och analys av resultaten efter genomförda dialoger.
- Undersök hur AI och VR kan komplettera fysiska dialoger och göra framtida lösningar mer begripliga och lättare att ta ställning till.

Karlshamns kommun

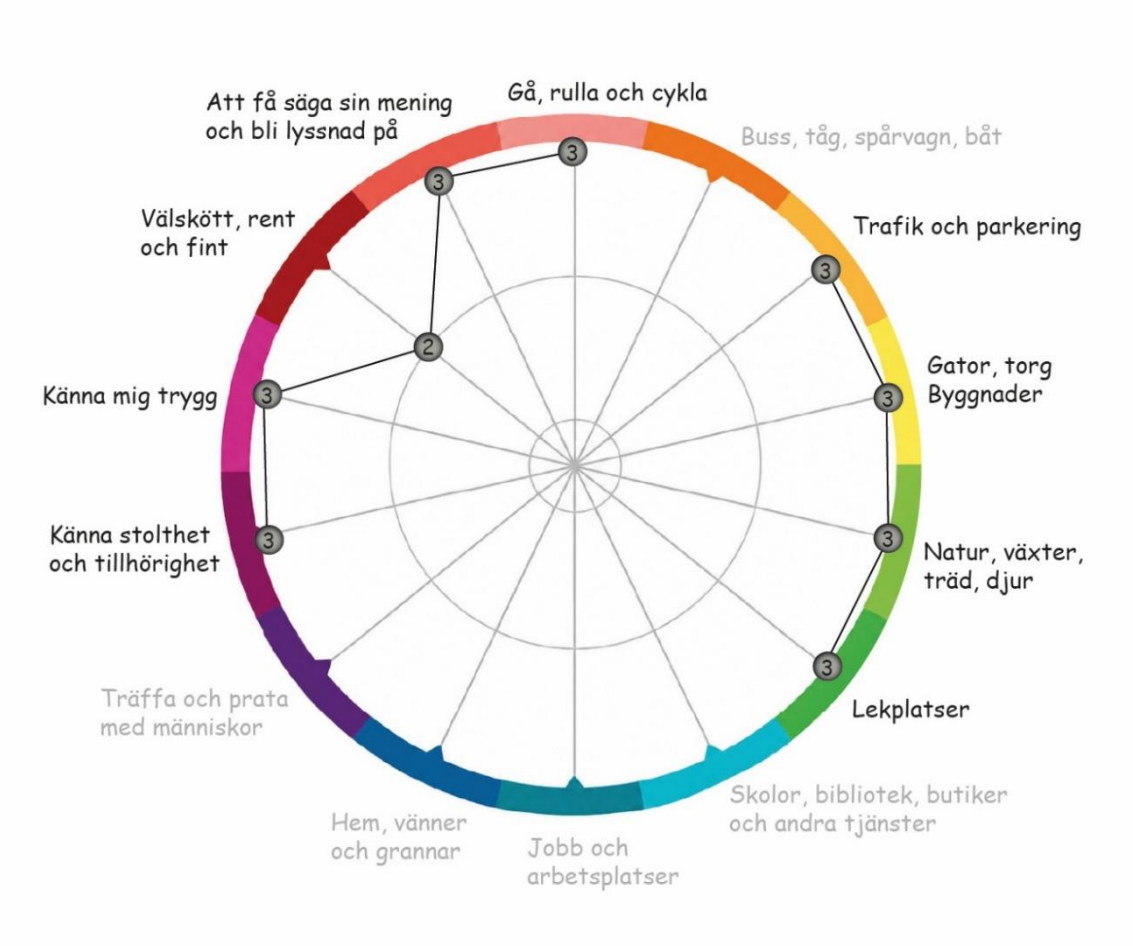

Bild: Resultat från dialog med barn på Gullbergslyckans förskola Karlshamns kommun (illustration: Karlshamns kommun)

Dialog om en förskolegård

Karlshamns kommun genomförde dialogen inom ramen för ett pågående detaljplanearbete som syftar till att möjliggöra nya bostäder och en utbyggnad av en befintlig förskola. Eftersom en barnkonsekvensanalys skulle genomföras i detaljplaneprocessen bedömdes Platskompassen vara ett lämpligt verktyg för att fånga barnens perspektiv.

Dialogen fokuserade på Gullbergslyckans förskolegård. Syftet var att inhämta barnens synpunkter på den miljö de använder i vardagen samt att utveckla kunskapen om hur strukturerade dialoger med yngre barn kan genomföras. Kommunen såg även dialogen som ett tillfälle att pröva ett arbetssätt som kan användas återkommande inom samhällsplaneringen.

Målgrupp

Målgruppen var barn i åldern 5–6 år på Gullbergslyckans förskola. Barnversionen av Platskompassen, avsedd för barn i åldern 5–12 år, användes i dialogen. Tre barn deltog:

två femåringar och ett barn som var sex år. Deltagarna valdes ut i samråd med pedagoger på förskolan, och vårdnadshavarna informerades inför genomförandet.

Genomförandet

Dialogen planerades i nära samverkan med förskolans ledning och pedagoger. Efter godkännande från rektor och förvaltningschef etablerades kontakt med en pedagog som ansvarade för de praktiska förberedelserna.

Dialogen genomfördes utomhus på förskolegården. En pedagog deltog tillsammans med barnen, medan en folkhälsosamordnare och en planarkitekt från kommunen ledde dialogen. Barnen fick själva välja vilka platser på gården som skulle besökas, och samtalen fördes vid bland annat klätterträd, gungor, små hus och grönytor. Frågorna ställdes direkt på plats och svaren dokumenterades både i tabellform och som fritext. Hela dialogen tog cirka 45 minuter.

Resultatet

Resultatet kommer att tas vidare på flera sätt. På initiativ av förskolan planeras en aktivitet där samtliga barn på avdelningen får besvara frågorna och gestalta sin drömförskolegård genom teckningar och eventuellt modeller. Som en form av återkoppling kan barnens arbeten ställas ut.

Kommunen planerar också att genomföra ytterligare dialoger på förskolan, bland annat med en avdelning som har andra förutsättningar eftersom verksamheten bedrivs i tillfälliga lokaler och använder en annan utemiljö. Platskompassen kommer dessutom att användas i kommande dialoger med äldre barn inom arbetet med en ny översiktsplan.

Tre medskick inför nästa gång

- Begränsa antalet frågor ytterligare och anpassa dem mer till målgruppens ålder och förutsättningar.
- Korta ned dialogens längd, eftersom barnens koncentration avtog mot slutet av samtalet.
- Hålla gruppstorleken liten. Erfarenheten visar att högst tre barn per grupp är lämpligt för den här typen av dialog.

Katrineholms kommun

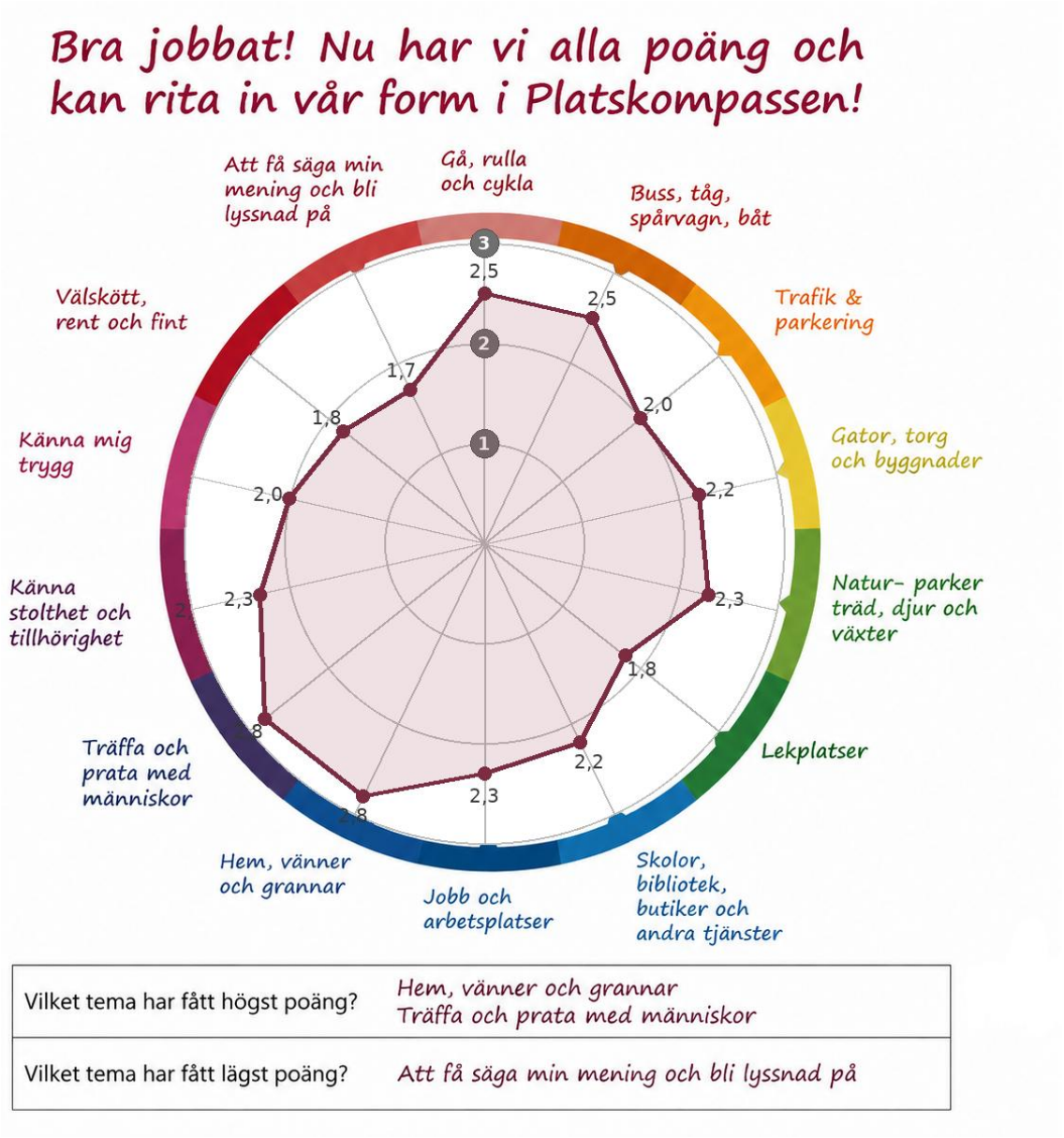

Bild: Resultat från dialog om Mamsell Hannas park i Katrineholms kommun (Illustration: Katrineholms kommun)

Dialog om Mamsell Hannas park

Katrineholms kommun använde Platskompassen i arbetet med den nya stadsdelsparken Mamsell Hannas park i den norra stadsdelen av Katrineholm. Projektet syftar till att kombinera sociala värden med klimatanpassning och att skapa en mötesplats med aktiviteter och funktioner som passar människor i olika åldrar.

Syftet med dialogen var att få en djupare förståelse för hur barn upplever sin stadsdel och vilka behov, önskemål och utvecklingsmöjligheter de ser. Kommunen ville särskilt få kunskap om vad barn saknar i området och vilka kvaliteter de tycker är viktiga att ta med i den fortsatta planeringen av parken och den omgivande stadsdelen.

Målgrupp

Målgruppen var elever i årskurs 5 på Stensättersskolan, en F–6-skola som ligger i den norra stadsdelen. Dialogen genomfördes med stöd av Platskompassen för barn i åldern 5–12 år. Totalt deltog cirka 50 elever i dialogen.

Genomförandet

Kommunen tog kontakt med Stensättersskolan, som såg dialogen som ett naturligt inslag i skolans arbete med demokrati och delaktighet. Inför genomförandet hölls ett förberedande möte med mentorerna i årskurs 5 och tjänstepersoner från samhällsbyggnadsförvaltningen. Under mötet presenterades Platskompassen och upplägget för dialogen.

Dialogen genomfördes under en förmiddag på Stensättersskolan. Arbetet inleddes med en gemensam presentation i aulan där eleverna fick information om Platskompassen och syftet med dagen. Därefter delades eleverna in i tio grupper med cirka fem elever i varje grupp. Varje grupp hade en vuxen samtalsledare som vägledde barnen genom Platskompassens 14 teman. Tillsammans arbetade grupperna fram en gemensam platskompass. Totalt medverkade tio resurspersoner i genomförandet. Under förmiddagen varvades arbetet med pauser för frukt, smoothie och rörelse.

Resultatet

Kommunen planerar att fördjupa analysen av vissa delar av resultatet och särskilt ta tillvara de synpunkter och önskemål som är relevanta för utvecklingen av Mamsell Hannas park. En rapport med resultaten har sammanställts och delats med skolan för fortsatt arbete och reflektion.

Dialogen kommer att följas upp inom ramen för parkprojektet, där kommunen planerar att fortsätta involvera de elever som deltagit i Platskompassen under våren 2027. Resultaten kommer också att spridas till politiker och andra förvaltningar som underlag för fortsatt utveckling.

I analysen framkom flera teman som kan användas i det fortsatta arbetet med parken. Resultatet visade även att området ”Att få säga min mening och bli lyssnad på” är ett utvecklingsområde. Kommunen ser därför ett behov av att fortsatt stärka barns och ungas möjligheter till inflytande och delaktighet i frågor som rör deras vardagsmiljöer.

Tre medskick inför nästa gång

- Säkerställ en tydlig förankring, ett gemensamt syfte och en tydlig planering inför genomförandet.
- Integrera fler kreativa inslag i dialogen, exempelvis kartövningar, teckningar eller andra skapande moment.
- Genomför dialogen ute på plats för att stärka kopplingen mellan deltagarnas erfarenheter och den miljö som diskuteras.

Krokoms kommun

Dialog om Björkparken

Krokoms kommun valde att fokusera på barn och ungas utomhusmiljö i Krokoms tätort, med särskilt fokus på Björkparken. Syftet med dialogen var att få en tydligare bild av hur barn och unga faktiskt använder platsen och om det finns behov av att utveckla parken. Kommunen ville få kunskap om frågor som rör trivsel och trygghet, men också samla underlag för framtida planering och folkhälsoinsatser för att säkerställa att barn och ungas perspektiv tas till vara i utvecklingen av den fysiska miljön.

Målgrupp

Målgruppen var barn och unga i åldrarna 6 till 12 år från Hissmoskolan och Kvarnbackskolan. Dialogen genomfördes med stöd av Platskompassens barnversion. Totalt deltog 20 barn från förskoleklass till årskurs 6, fördelade på två dialogtillfällen.

Genomförandet

Förberedelserna genomfördes i nära samverkan med berörda skolor och rektorer. Dialogen ägde rum på plats i Björkparken i slutet av augusti. Krokoms kommun representerades av två dialogledare med stöd av skolpersonal.

Barnen fick med hjälp av kartor, anteckningar och Platskompassens frågeställningar beskriva hur de upplever platsen, vad de uppskattar och vad de önskar förändra. Under genomförandet anpassades metoden genom att den ursprungliga skattningen med tummar ersattes av emojier, vilket upplevdes som mer lättillgängligt och begripligt för målgruppen.

Resultatet

Efter dialogen sammanställdes resultaten och presenterades för berörda verksamheter inom kommunen, bland annat fastighetsavdelningen, kultur- och fritidsverksamheten samt folkhälsorådet. Dialogen visade bland annat att trygghet var ett område där barnen såg behov av förbättringar. Som ett led i det fortsatta arbetet initierades därför en trygghetsvandring i samarbete med Polisen. Vandringen planeras att genomföras tillsammans med barn, tjänstepersoner, politiker, Krokoms byförening och Polisen för att skapa en fördjupad förståelse för hur tryggheten i parken kan stärkas.

Kommunen har redan påbörjat återkopplingen till de deltagande barnen genom en uppföljande träff. Där fick barnen ta del av resultaten, information om vilka åtgärder som initierats samt möjlighet att prioritera mellan de önskemål som framkommit, exempelvis klätterställning, linbana och större fotbollsmål. Kommunen ser detta som ett viktigt sätt att stärka förtroendet mellan barn och unga och kommunen. Krokom planerar även att genomföra fler dialoger med barn och unga framöver samt att vidareutveckla och anpassa Platskompassen utifrån kommunens geografiska förutsättningar.

Tre medskick inför nästa gång

- Avsätt mer tid för planering och förberedelser inför genomförandet.
- Anpassa metoden ytterligare utifrån kommunens geografiska förutsättningar och lokala sammanhang.
- Genomför ett uppstartsmöte med berörda pedagoger inför dialogen för att skapa goda förutsättningar för genomförandet.

Mullsjö kommun

Dialog om en skolgård

Mullsjö kommun genomförde dialogen som ett underlag för utvecklingen av en skolgård för elever i årskurs 4–6. Fokus var att kartlägga hur skolgården används idag, vilka platser som uppskattas och hur barnen upplever olika delar av miljön. Syftet var att identifiera områden som kan utvecklas för att bättre möta barnens behov och önskemål samt skapa ett mer attraktivt och funktionellt skolområde.

Målgrupp

Målgruppen var elever i årskurs 4–6. Totalt deltog 13 elever, utvalda som representanter från de olika årskurserna, inklusive elever från anpassad skola. Kommunen valde att använda ungdomsversionen av Platskompassen, med vissa anpassningar för målgruppen.

Genomförandet

Arbetet inleddes med att Platskompassen presenterades för rektor och biträdande rektor tillsammans med en beskrivning av kommunens case och förslag på upplägg för dialogen. Inför genomförandet togs ett intervjuunderlag fram, och emojis från ungdomsversionen av Platskompassen användes som stöd för att hjälpa barnen att värdera och diskutera olika aspekter av skolgården.

Biträdande rektor ansvarade för att ta fram en grupp elever som kunde delta i dialogen. Själva dialogen genomfördes som en öppen gruppintervju under cirka en timme. Tre tjänstepersoner medverkade: en samtalsledare, en person som ansvarade för dokumentationen och en person med praktiskt stöd under genomförandet. Biträdande rektor deltog också under träffen. Dialogen genomfördes av kommunens folkhälsosamordnare, biträdande samhällsbyggnadschef och planarkitekt, vilket bidrog med både pedagogiska och samhällsplaneringsmässiga perspektiv i arbetet.

Resultatet

Kommunen planerar att återkoppla resultatet till eleverna, även om formerna för återkopplingen ännu inte är beslutade. Parallellt pågår ett arbete med att analysera resultaten och bedöma vilka åtgärder som kan genomföras på skolgården utifrån de synpunkter och utvecklingsförslag som barnen lyfte fram under dialogen. Resultatet

kommer att fungera som ett underlag i det fortsatta arbetet med skolgårdens utveckling.

Tre medskick inför nästa gång

- Avsätt mer tid för dialogerna för att skapa större utrymme för fördjupade samtal.
- Involvera en större och bredare grupp av deltagare för att fånga fler perspektiv.
- Planera för ett längre genomförande, exempelvis under en vecka, för att möjliggöra flera dialogtillfällen och öka representativiteten.

Region Kronoberg

Platskompassens möjligheter ur ett regionalt perspektiv

Region Kronobergs ursprungliga ambition var att testa Platskompassen tillsammans med barn och unga i ett konkret utvecklingsarbete. Samtidigt ville regionen säkerställa att dialogen kopplades till ett verkligt utvecklingssammanhang där resultaten kunde användas och omsättas i fortsatt arbete, snarare än att genomföra en dialog utan tydlig koppling till framtida insatser.

När processen kring ett planerat Leaderprojekt tog längre tid än beräknat användes lärprojektet i stället för att utforska Platskompassens möjligheter ur ett regionalt perspektiv. Arbetet genomfördes tillsammans med Verklighetslabbet och fokuserade på frågor om hur regionen kan använda Platskompassen som verktyg, vilken roll regionen kan ha i arbetet med dialoger som ofta genomförs av kommuner samt hur resultaten kan tas vidare i lokala och regionala utvecklingsprocesser.

En särskild fråga har varit hur Platskompassen kan användas för att stärka barns och ungas delaktighet i långsiktig lokal utveckling, snarare än att endast fungera som ett verktyg i enskilda dialoginsatser.

Målgrupp

Inom ramen för lärprojektet genomfördes inget praktiskt test av Platskompassen och därför arbetade regionen inte med en specifik målgrupp under projektperioden.

I det kommande utvecklingsarbetet är ambitionen att involvera invånare i olika åldrar, inklusive barn och unga, i arbetet med lokala utvecklingsplaner. Ett särskilt fokus kommer att ligga på att stärka barns och ungas möjligheter att påverka utvecklingen av sina lokalsamhällen.

Genomförandet

Arbetet har framför allt bestått av metodutveckling, erfarenhetsutbyte och förberedelser inför framtida tester av Platskompassen. Region Kronoberg har analyserat tidigare lokala utvecklingsplaner, diskuterat hur verktyget kan komplettera befintliga arbetssätt och reflekterat kring hur resultaten från framtida dialoger kan integreras i ordinarie verksamhet.

Parallellt har Region Kronoberg och Ljungby kommun ansökt om och beviljats Leaderstöd för ett utvecklingsprojekt där Platskompassen kommer att användas som en del av arbetet med lokala utvecklingsplaner i två samhällen. Arbetet kommer att genomföras i samverkan mellan kommunen, regionen och länsstyrelsen.

Resultatet

Även om någon dialog ännu inte har genomförts har lärprojektet bidragit med flera viktiga insikter. Region Kronoberg ser en stor potential i att använda Platskompassen som en del av långsiktiga utvecklingsprocesser där dialogen blir ett stöd för gemensam planering, prioritering och genomförande.

Regionen vill särskilt undersöka hur barns och ungas perspektiv kan integreras i lokala utvecklingsplaner, hur resultaten kan tas om hand av olika aktörer och hur återkoppling kan ske på ett sätt som visar att deltagarnas synpunkter får betydelse i det fortsatta arbetet.

Tre medskick inför nästa gång

- Lägg tid på förberedelserna. En lyckad dialog kräver ett tydligt syfte, genomtänkt målgrupp, väl vald plats och en plan för hur resultaten ska användas och återkopplas.
- Bygg dialogen på relationer och lokalkännedom. Barn och unga behöver känna förtroende för de vuxna som deltar och ha en relation till den plats som dialogen handlar om.
- Skapa värde för deltagarna och planera för återkoppling. När barn och unga ser att deras synpunkter tas om hand och leder vidare ökar förutsättningarna för långsiktig delaktighet och engagemang

Säters kommun

Dialog om trafikstrategi

Säters kommun deltog i lärprojektet Platskompassen för barn och unga med målet att utveckla sin förmåga att genomföra dialoger med barn och unga samt att testa nya metoder för delaktighet. Arbetet kopplades till kommunens kommande trafikstrategi, som ska tas fram under 2026, samt till pågående utvecklingsarbete inom skolområdet.

Syftet med dialogen var att fånga barns perspektiv som en del av underlaget till trafikstrategin. Kommunen ville undersöka hur Platskompassen kan användas för att involvera yngre invånare i strategiska planeringsfrågor. En viktig effekt av arbetet var också att skapa nya samarbetsformer inom kommunen, där flera sektorer behövde samverka för att planera och genomföra dialogen.

Målgrupp

Målgruppen var elever i årskurs 4–6. Säters kommun valde att använda den version av Platskompassen som är anpassad för ungdomar. Dialogen genomfördes med en klass i årskurs 5.

Genomförandet

Förberedelserna genomfördes med stöd av en projektplan där ansvar och uppgifter fördelades mellan främst social sektor och samhällsbyggnadssektorn. Eftersom dialogen skulle bidra med kunskap till arbetet med trafikstrategin påverkade detta både frågornas utformning och dialogens fokus.

Dialogen genomfördes i oktober, efter att eleverna återvänt till skolan efter sommarlovet. Aktiviteten ägde rum i en årskurs 5:s klassrum och pågick under cirka två timmar. Totalt deltog fem vuxna som stöd i genomförandet: en lärare, en kurator, en elevstödjare, en samhällsplanerare samt en medarbetare från social sektor med särskild kompetens inom barn- och ungdomsfrågor. Dialogen planerades och genomfördes gemensamt av representanter från social sektor och samhällsbyggnadssektorn.

Resultatet

Kommunen har en ambition att återkoppla resultaten till de barn som deltagit, även om formerna för detta ännu inte är fastställda. Resultatet kommer att användas som underlag i det fortsatta arbetet med trafikstrategin och andra utvecklingsprojekt.

En viktig lärdom från dialogen är att barn och unga vill och kan bidra även i frågor som rör långsiktig planering och strategisk utveckling, inte bara i projekt som leder till omedelbara fysiska förändringar. Säters kommun planerar därför att genomföra fler dialoger framöver, med målsättningen att successivt nå samtliga elever i årskurs 5 samt elever i årskurs 8.

Tre medskick inför nästa gång

- Säkerställ att arbetet kan genomföras av medarbetare som har möjlighet att avsätta tillräckligt med tid för planering och genomförande.
- Organisera dialogerna i mindre grupper för att skapa lugnare samtal, ge fler deltagare möjlighet att komma till tals och minska behovet av resurspersoner.
- Planera dialogerna så att de bättre anpassas till skolans verksamhet och möjligheter att medverka.

Trollhättans stad

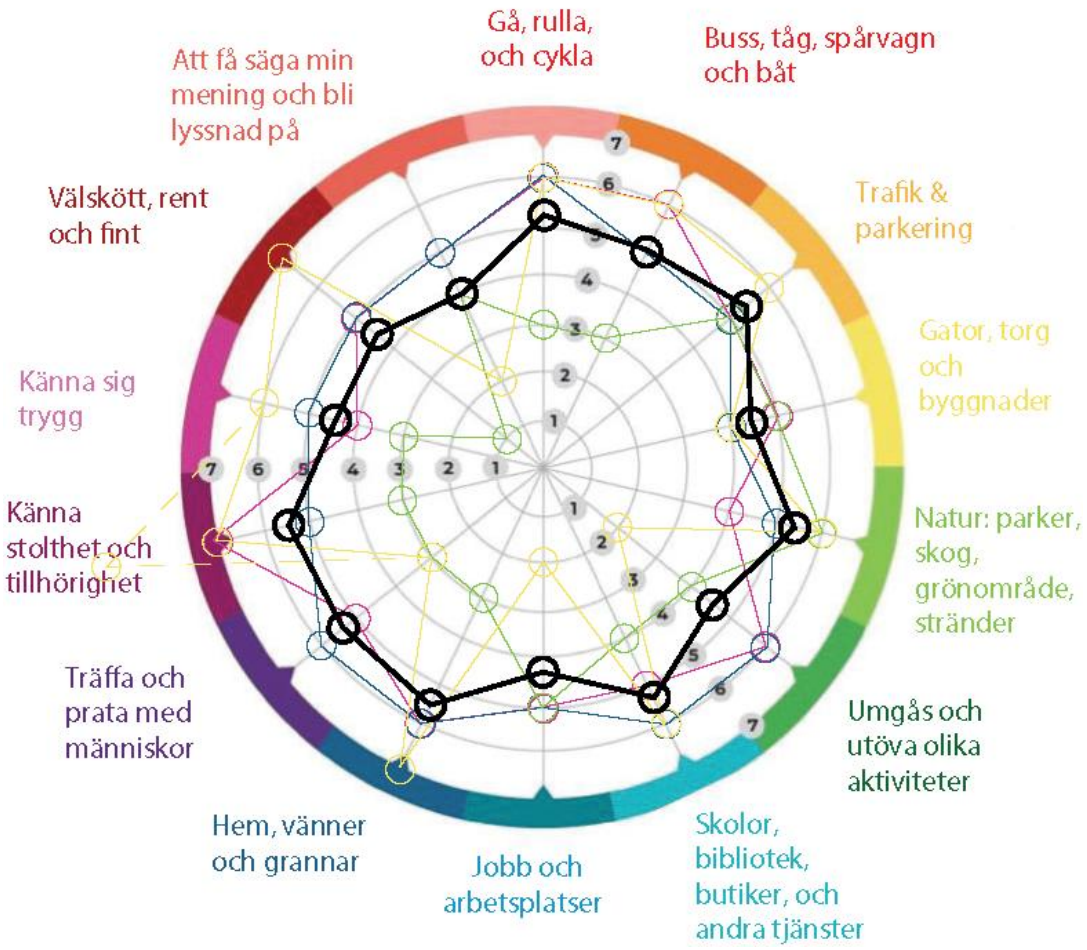

Bild: Resultat från de fyra dialogerna om Krongårdsparken i Trollhättan stad (Illustration Trollhättan stad)

Dialog om Kronogårdsparken

Trollhättans stad valde att använda Platskompassen i Kronogårdsparken, ett av fem utpekade utvecklingsområden i planprogrammet för de sydöstra stadsdelarna. Området präglas i delar av socioekonomiska utmaningar, och parken har under närmare 20 år varit relativt outnyttjad sedan den tidigare skolan revs och verksamheten flyttade till en ny plats. Trots att området upplevs som öde och otryggt bedöms det ha stor utvecklingspotential.

Syftet med dialogen var att fånga ungdomars erfarenheter, behov och idéer kring platsen som underlag för den fortsatta utvecklingen av Kronogårdsparken.

Målgrupp

Målgruppen var ungdomar i åldern 12–18 år och dialogen genomfördes med stöd av ungdomsversionen av Platskompassen. Totalt deltog 19 ungdomar, med en jämn fördelning mellan tjejer och killar. För att nå målgruppen samarbetade kommunen med Ung Fritid, som har daglig kontakt med många ungdomar i området och bidrog till att rekrytera deltagare till dialogen.

Genomförandet

Kronogårdsparken valdes eftersom den är en välkänd plats för många av ungdomarna. Den ligger i anslutning till en idrottshall där många vistas regelbundet och nära bostadsområden där flera av deltagarna bor och umgås.

Dialogen genomfördes i Ung Fritids klubblokal, vilket skapade goda förutsättningar för samtal i mindre grupper. För att göra dialogen konkret och kreativ förbereddes kartmaterial, färgpennor och post-it-lappar. Fyra samtalsledare deltog: två representanter från kommunen och två ungdomsledare från Ung Fritid. Som uppskattning för sitt deltagande fick ungdomarna en mindre goodiebag med bland annat godis och biobiljetter.

Resultatet

Resultatet sammanställdes i en rapport med text och bilder som delades med ungdomsledarna. Ungdomarna har därefter fått återkoppling genom en gemensam genomgång av resultaten.

Kommunen ser flera möjliga användningsområden för det insamlade materialet. Vissa synpunkter kan omsättas direkt genom åtgärder som rör exempelvis belysning och vegetation, medan andra resultat blir viktiga inspel i den långsiktiga utvecklingen av Kronogårdsparken. Dialogen har därmed bidragit med ett tidigt kunskapsunderlag inför framtida planering och kommande dialoginsatser. Några nya dialoger är inte planerade i dagsläget, men Platskompassen har presenterats för samhällsplanerare som arbetar med översiktsplaneringen och kommunen ser flera möjligheter att använda verktyget i det fortsatta arbetet med invånardialog.

Tre medskick inför nästa gång

- Välj ett något större geografiskt område så att fler av frågorna i Platskompassen blir relevanta att diskutera.
- Anpassa antalet teman och fokusera på de frågor som är mest relevanta för platsen för att skapa ett mer koncentrerat samtal.
- Genomför dialogen vid en tidpunkt då ungdomarna har bättre förutsättningar att vara engagerade och delaktiga, exempelvis tidigare på dagen eller vid en tid då de inte är trötta efter skolan.

Trelleborgs kommun

Dialog om riktlinjer för skolors och förskolors utemiljöer

Trelleborgs kommun använde Platskompassen som en del av arbetet med att revidera kommunens riktlinjer för skolors och förskolors utemiljöer, med särskilt fokus på kvalitetskrav och storleksnormer. Eftersom skol- och förskolegårdar är miljöer som används dagligen av barn såg kommunen ett behov av att fånga barnens egna perspektiv på dessa platser.

Syftet med dialogen var dels att samla in barns synpunkter på sin utemiljö, dels att testa Platskompassen som dialogverktyg inför det fortsatta arbetet med riktlinjerna och den kommande barnkonsekvensanalysen. Dialogen genomfördes framför allt som ett pilotprojekt för att pröva dialogformen och få erfarenheter av metoden.

Målgrupp

Målgruppen var barn i årskurs 2–6. Totalt deltog åtta barn, både flickor och pojkar. Eftersom dialogen genomfördes inom fritidsverksamheten bestod gruppen av barn i olika åldrar. Kommunen använde både barn- och ungdomsversionen av Platskompassen.

Genomförandet

Två medarbetare från kommunen planerade och genomförde dialogen. Som förberedelse tog de fram en PowerPoint-presentation samt anpassade frågor utifrån syftet med pilotdialogen.

Dialogen genomfördes på ett fritidshem där barnen delades in i två grupper. Varje grupp leddes av en kommunal medarbetare. Barnen informerades om att dialogen var ett första test av verktyget och att ytterligare dialoger kring skolors och förskolors utemiljöer planerades inom ramen för kommunens fortsatta arbete med riktlinjer och barnkonsekvensanalys.

Resultatet

Pilotdialogen utgör ett första steg i arbetet med att fånga barnens perspektiv inför revideringen av riktlinjerna för skolors och förskolors utemiljöer. Erfarenheterna från dialogen kommer att användas både i det fortsatta utvecklingsarbetet och i den kommande barnkonsekvensanalysen.

Kommunen planerar att genomföra fler dialoger med barn och unga för att bredda underlaget och fördjupa kunskapen om hur olika åldersgrupper upplever sina utemiljöer.

Tre medskick inför nästa gång

- Tydliggör processen. Visa hur dialogen hänger ihop med det större arbetet, hur barnens synpunkter tas vidare och när återkoppling kommer att ske.
- Sätt dialogen i ett barnrättsperspektiv. Komplettera med åldersanpassad information om barnkonventionen och barns rätt att uttrycka sina åsikter och bli lyssnade på i frågor som berör dem.
- Anpassa frågor och teman till målgruppen. Förklara varje tema tydligt, fundera över hur barnen tolkar frågorna och använd Platskompassen som en del av ett bredare dialogarbete. Kommunen ser också potential i att använda verktyget som stöd för pedagogledda samtal snarare än som en fristående metod.

Avslutande reflektioner

Lärprojektet Platskompassen för barn och unga har bidragit med värdefulla erfarenheter och kunskaper om hur Platskompassen kan användas för att stärka barns och ungas delaktighet i samhällsplanering och platsutveckling.

I utvärderingen av projektet lyfter deltagarna särskilt värdet av kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt det gemensamma lärandet mellan olika professioner i kommuner och regioner. Flera beskriver hur projektet har gett nya perspektiv på hur barns och ungas perspektiv kan integreras i planerings- och utvecklingsprocesser. Deltagarna uppskattar också att de fått tillgång till ett konkret verktyg, en gemensam metod och en tydligare struktur för dialoger med barn och unga. För många har arbetet dessutom bidragit till ett fördjupat samarbete mellan olika förvaltningar, verksamheter och aktörer, både inom och mellan organisationer.

Samtidigt har projektet gett viktiga lärdomar inför framtida lärprojekt. En återkommande erfarenhet är att projekttiden behöver vara längre, eftersom förberedelser, intern förankring och planering av dialoger ofta tar mer tid än förväntat. En annan central lärdom är att barn- och ungdomsversionerna av Platskompassen behöver kunna anpassas till lokala förutsättningar, olika målgrupper och de sammanhang där dialogerna genomförs. Hur sådana anpassningar kan göras utan att verktygets grundidé går förlorad är en fråga som behöver utvecklas vidare.

Den kanske viktigaste slutsatsen är att lärprojektet har visat att Platskompassen för barn och unga kan bidra till att stärka barnets rättigheter på ett konkret sätt. De dialoger som redovisas i denna rapport visar att verktyget fungerar i många olika typer av miljöer, för olika åldersgrupper och inom skilda planerings- och utvecklingsprocesser.

Samtidigt framgår det tydligt att dialogernas utformning behöver anpassas till lokala behov, förutsättningar och syften. När detta görs erbjuder Platskompassen ett praktiskt stöd för att synliggöra barns och ungas perspektiv och ge dem en mer aktiv roll i utvecklingen av de miljöer och platser som påverkar deras vardag.

Healthy Cities Sverige i nära samarbete med Folkhälsomyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner.